

**«МАРШ (СТРАХОВЫЕ
БРОКЕРЫ)»
ЖАУАПКЕРШІЛІГІ
ШЕКТЕУЛІ СЕРІКТЕСТІГІ**

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігі және Тәуелсіз
Аудиторлар Есебі

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

Мазмұны

	Бет
2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІН ӘЗІРЛЕУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ТУРАЛЫ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ	1
ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАР ЕСЕБІ	2-4
2019 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ІШІ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫ ЕСЕПТІЛІГІ:	
Пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	5
Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есеп	6
Қатысушы капиталындағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	7
Ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	8-9
Шоғырландырылған қаржы есептілігіне ескертулер	9-33

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші Шоғырландырылған Қаржы Есептілігін Әзірлеу және Бекіту үшін Жауапкершілік туралы Басшылық Мәлімдемесі

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігінің (бұдан әрі - «Компания») басшылығы 2019 ж. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның және оның еншілес кәсіпорындарының (бұдан әрі бірлесіп «Топ» деп аталады) шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сонымен қатар көрсетілген күні аяқталған жыл іші оның қызметінің шоғырландырылған нәтижелерін, ақшалай қаражаттың қозғалысы мен капиталдағы өзгерістерін шынайы көрсететін Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін Халықаралық қаржы есептілігі стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дайындауға жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау барысында басшылық:

- есеп саясатының қағидаларын дұрыс таңдауды қамтамасыз ету және олардың ретті қолданылуы үшін;
- ақпараттың, соның ішінде есеп саясаты туралы деректердің мұндай ақпараттың орындылығын, анықтылығын, салыстырмалылығын және түсініктілігін қамтамасыз ететін нысанда ұсынылуы үшін;
- есептілікті пайдаланушыларға кейбір мәмілелер, сондай-ақ өзге де оқиғалар немесе шарттар Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайы мен қызметінің шоғырландырылған қаржылық нәтижелеріне қандай әсер ететінін түсіну үшін ХҚЕС талаптарын орындау жеткіліксіз болған жағдайларда қосымша ақпаратты ашу үшін;
- Топтың өз қызметін келешекте жалғастыру қабілетін бағалау үшін жауапты.

Сонымен қатар басшылық:

- Топтың бүкіл бөлімшелерінде тиімді әрі сенімді ішкі бақылау жүйесін әзірлеу, енгізу және қолдау үшін;
- Топ мәмілелерін ашуға және түсіндіруге мүмкіндік беретін нысанда есеп жүргізу, сондай-ақ кез келген күндегі жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайы туралы ақпаратты анық беру және Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің ХҚЕС сәйкес болуын қамтамасыз ету үшін;
- бухгалтерлік есептің Қазақстан Республикасының заңнамасына және ХҚЕС сәйкес жүргізілуі үшін;
- Топ активтерінің сақталуын қамтамасыз ету мақсатында барлық орынды шараларды қолдану үшін;
- қаржылық және өзге де асыра пайдалану фактілерін анықтау және болдырмау үшін жауапты.

Топтың 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші шоғырландырылған қаржы есептілігін басшылық 2020 жылғы 21 сәуірде бекітті.

Басшылық атынан:

Евгения Склорова
Бас бухгалтер

2020 жылғы 21 сәуір
Қазақстан, Алматы қаласы

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАР ЕСЕБІ

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің Қатысушысына және басшылығына:

Пікір

Біз 2019 жылғы 31 желтоқсандағы қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есептен, осы күні аяқталған жыл іші пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы, қатысушы капиталындағы өзгерістер туралы және ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы шоғырландырылған есептерінен, сонымен қатар шоғырландырылған қаржы есептілігіне ескертулерден, соның ішінде есеп саясатының негізгі қағидаларына қысқаша шолудан тұратын «Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігінің (бұдан әрі «Топ» деп аталады) қоса берілген шоғырландырылған қаржы есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса берілген шоғырландырылған қаржы есептілігі Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарына («ХҚЕС») және Топтың бекітілген есеп саясатына сәйкес 2018 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша Топтың қаржы жағдайының, сонымен қатар осы күні аяқталған жылдағы қаржы нәтижелері мен ақшалай қаражат қозғалысын барлық маңызды аспектілерде айқын көрсетеді.

Пікір білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз есебіміздің «Шоғырландырылған қаржы есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі» бөлімінде көрсетілген. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары бойынша кеңестің Кәсіби бухгалтерлердің әдеп кодексіне сәйкес және Қазақстан Республикасында қаржы есептіліктің аудитіне қолданылатын әдеп талаптарына сәйкес Топқа қатысты тәуелсізбіз. Сонымен қатар, біз осы талаптармен және Кодекспен белгіленген өзге де әдеп міндеттемелерін орындадық. Біздің ойымызша, біз пікір білдіру үшін жеткілікті әрі тиісті аудиторлық дәлелдеме алдық.

Басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалардың шоғырландырылған қаржы есептілік үшін жауапкершілігі

Топ басшылығы шоғырландырылған қаржы есептілікті дайындауға және оның ХҚЕС сәйкес шынайы ұсынылуына, сонымен қатар басшылықтың пікірінше алаяқтық немесе қателесуден болатын айтарлықтай бұрмалаушылықтары болмайтын шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындауға қажет болатын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Шоғырландырылған қаржы есептілігін дайындау барысында басшылық Топтың үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетін бағалауға, қызмет үздіксіздігіне байланысты деректерді тиісті жағдайларда ашып көрсетуге және қызмет үздіксіздігі жорамалы негізінде есептілікті дайындауға жауапты, алайда басшылық Топты таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниеттенген жағдайларды, немесе басшылықтың Топты таратуға немесе қызметін тоқтатуға баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржы есептілігін дайындауын бақылауға жауапты.

Шоғырландырылған қаржы есептіліктің аудиті үшін аудитор жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан шоғырландырылған қаржы есептілікте елеулі бұрмалаушылықтардың жоқтығына орынды сенімділік алу және біздің пікірімізді қосатын аудиторлық есеп шығару болып табылады. Орынды сенімділік – сенімділіктің жоғары дәрежесі, бірақ ол ХАС сәйкес жүргізілген аудит барысында мүмкін елеулі бұрмалаушылықтардың анықталуына кепілдік бермейді.

Бұрмалаушылықтар ықылассыз әрекеттердің немесе қателесудің нәтижесі болуы мүмкін және егер олардың шоғырландырылған қаржы есептілік негізінде қабылданатын қолданушылардың экономикалық шешімдеріне жекеше немесе бірлесіп әсер ете алатыны негізді түрде болжанса, елеулі болып есептеледі.

ХАС сәйкес жүргізілетін аудит аясында біз кәсіби пайымдау қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби күмәншілдік сақтаймыз. Бұған қоса, біз:

- ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан шоғырландырылған қаржы есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіру үшін жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдерді аламыз. Ықылассыз әрекеттер салдарынан елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелінен жоғары, себебі ықылассыз әрекеттерге сөз байласу, жалғандық, әдейі қалдырып кету, ақпаратты бұрмалап ұсыну немесе қолданыстағы ішкі бақылау жүйесін айналып өту арқылы әрекеттер жасау кіруі мүмкін;
- жағдайларға сәйкес аудиторлық рәсімдер әзірлеу мақсатында аудит үшін маңызды ішкі бақылауларды зерделейміз, бірақ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі жайында пікір білдіру мақсатында емес;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін, сондай-ақ басшылық дайындаған ақпараттың тиісті ашылуын бағалаймыз;
- басшылықтың қызмет үздіксіздігі туралы жорамалды қолдануының заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелер негізінде – Топтың үздіксіз қызмет жалғастыра алатынына елеулі күдік тудырта алатын оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздіктің бар немесе жоқ екендігі жайлы тұжырым жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің бар екені туралы тұжырымға келсек, біз аудиторлық есебімізде қаржылық есептіліктегі тиісті ақпарат ашуға назар аудартуымыз керек, немесе ақпарат тиісті түрде ашылмаған болса, пікірімізді модификациялаймыз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық есептің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделеді. Алайда, келешек оқиғалар немесе жағдайлар Топтың үздіксіз қызметті жалғастыру қабілеттігінен айырылуына әкелуі мүмкін;
- шоғырландырылған қаржы есептіліктің жалпы ұсынылуын, оның құрылымын және мазмұнын, соның ішінде ақпараттың ашылуын, сондай-ақ оның негізі болатын операциялар мен оқиғалардың шынайы көрсетілуінің қамтамасыз етілуін бағалаймыз;
- Біз шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікір білдіру үшін Топ компаниялары мен олардың қызметі туралы қаржылық ақпаратқа жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Біз Топтың аудитіне, оны басқаруға және қадағалауға жауап береміз. Біз аудиторлық пікірге толықтай жауап береміз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларды аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сонымен қатар аудит барысында анықталған елеулі мәселелер, соның ішінде ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы хабардар етеміз.

Нұрлан Бекенов
«Делойт» ЖШС
Бас директоры
Қазақстан Республикасының
Қаржы министрлігі
2006 жылғы 13 қыркүйекте берген
Қазақстан Республикасында
аудит қызметін жүзеге асыруға арналған
мемлекеттік лицензия
№ 0000015, сериясы МФЮ-2

Жәңгір Жылысбаев
Жоба жетекшісі
Білікті аудитор
Қазақстан Республикасы
2012 жылғы 22 қарашадағы
№ МФ-0000116
аудитордың біліктілік куәлігі

2020 жылғы 21 сәуір
Қазақстан, Алматы қаласы

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

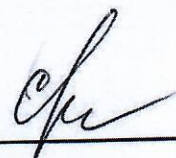
2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Пайда мен Шығын және өзге Жиынтық Кіріс туралы Шоғырландырылған Есеп
(мың Қазақстандық теңгемен)

	Ескер- тулер	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Брокерлік және кеңес беру қызметтері бойынша комиссиялық кірістер	14	955,700	1,075,646
Өзге кірістер	14	13,615	-
Кірістер жиыны		969,315	1,075,646
Жалпы және әкімшілік шығыстар, соның ішінде:	4, 14	(534,397)	(455,239)
Еңбекақы бойынша шығыстар және іссапар шығындары	4, 14	(347,071)	(286,700)
Бас компанияның басқару қызметтері үшін төленетін комиссия	4, 14	(71,318)	(66,415)
Кәсіби қызметтер	4	(47,443)	(37,817)
Жалдау бойынша шығыстар	4	(15,485)	(16,891)
Тозу және амортизация	4, 8, 9	(7,886)	(6,036)
Салықтар, табыс салығын қоспағанда	4	(602)	(13)
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервті қалпына келтіру/(қалыптастыру)	7	1,721	(1,584)
Шетел валютасымен жасалған операциялар бойынша таза пайда		6,351	43,452
Шығыстар жиыны		(526,325)	(413,371)
САЛЫҚ САЛУҒА ДЕЙІНГІ ПАЙДА		442,990	662,275
Табыс салығы бойынша шығыс	5	(131,564)	(146,938)
ТАЗА ПАЙДА		311,426	515,337
ЖИЫНТЫҚ КІРІС ЖИЫНЫ		311,426	515,337

Топ басшылығы атынан:

Андрей Комарковский
Бас басқарушы
 2020 жылғы 21 сәуір
 Қазақстан, Алматы қаласы
 9-33 беттердегі шоғырландырылған қаржы есептілігіне қатысты ескертулер — осы шоғырландырылған қаржы есептілігінің ажырамас бөлігі.

Евгения Склярова
Бас бухгалтер
 2020 жылғы 21 сәуір
 Қазақстан, Алматы қаласы

**«Марш (Страховые Брокеры)»
Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі**

2019 жылғы 31 желтоқсандағы Қаржы Жағдайы туралы Шоғырландырылған Есеп
(мың Қазақстандық теңгемен)

	Ескер- тулер	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
АКТИВТЕР			
АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР:			
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	6	526,007	371,964
Дебиторлық берешек	7, 14	88,295	423,233
Болашақ кезеңдердің шығыстары		4,619	3,971
Ағымдағы табыс салығы бойынша талаптар		28,326	15,943
Өзге салық активтері		10,044	2,036
Өзге активтер		957	7,709
Ағымдағы активтер жиыны		658,248	824,856
ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР:			
Кейінге қалдырылған салық активтері	5	19,013	16,948
Негізгі құралдар	8	19,118	22,931
Материалдық емес активтер	8	1,542	1,762
Пайдалану құқығындағы актив	9	40,817	-
Ұзақ мерзімді активтер жиыны		80,490	41,641
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		738,738	866,497
ҚАТЫСУШЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ МЕН КАПИТАЛЫ			
АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР:			
Кредиторлық берешек	10,14	80,867	2,181
Жалдау бойынша ағымдағы міндеттемелер	9	15,299	-
Өзге міндеттемелер	11	96,355	88,353
Ағымдағы міндеттемелер жиыны		192,521	90,534
Ұзақ мерзімді міндеттемелер:			
Жалдау бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	9	26,173	-
Міндеттемелер жиыны		218,694	90,534
ҚАТЫСУШЫ КАПИТАЛЫ:			
Жарғылық капитал	12	202,000	10,000
Бөлінбеген пайда		318,044	765,963
Қатысушы капиталының жиыны		520,044	775,963
ҚАТЫСУШЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ МЕН КАПИТАЛЫНЫҢ ЖИЫНЫ		738,738	866,497

Топ басшылығы атынан:

Андрей Комарковский
Бас басқарушы

2020 жылғы 21 сәуір
Қазақстан, Алматы қаласы

9-33 беттердегі шоғырландырылған қаржы есептілігіне қатысты ескертулер — осы шоғырландырылған қаржы есептілігінің ажырамас бөлігі.

Евгения Складорова
Бас бухгалтер

2020 жылғы 21 сәуір
Қазақстан, Алматы қаласы

**«Марш (Страховые Брокеры)»
Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі**

**2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Қатысушы Капиталындағы Өзгерістер туралы Шоғырландырылған Есеп
(мың Қазақстандық теңгемен)**

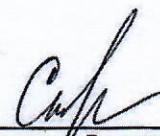
	Ескерту	Жарғылық капитал	Бөлінбеген пайда	Барлығы
2017 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша		10,000	955,166	965,166
ХҚЕС (IFRS) 9 стандартын қолданудың әсері		-	(40)	(40)
ХҚЕС (IFRS) 9 стандартына сәйкес қайта есептелген бастапқы сальдо		10,000	955,126	965,126
Жиынтық кіріс жиыны		-	515,337	515,337
Төленген дивидендтер		-	(704,500)	(704,500)
2018 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша		10,000	765,963	775,963
Жиынтық кіріс жиыны		-	311,426	-
Бөлінбеген пайдадан аудару	12	192,000	(192,000)	-
Төленген дивидендтер	12	-	(567,345)	(567,345)
2019 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша		202,000	318,044	520,044

Топ басшылығы атынан:

Андрей Комарковский
Бас басқарушы

2020 жылғы 21 сәуір
Қазақстан, Алматы қаласы

9-33 беттердегі шоғырландырылған қаржы есептілігіне қатысты ескертулер — осы шоғырландырылған қаржы есептілігінің ажырамас бөлігі.

Евгения Склярова
Бас бухгалтер

2020 жылғы 21 сәуір
Қазақстан, Алматы қаласы

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

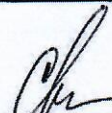
2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Ақшалай Қаражаттың Қозғалысы туралы Шоғырландырылған Есеп (Жалғасы)
(мың Қазақстандық теңгемен)

Ескерт- түлер	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ:		
	442,990	662,275
Салық салуға дейінгі пайда		
Мыналарға жасалған түзетулер:		
Тозу және амортизация	4, 8, 9	6,036
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтерді (қалпына келтіру)/қалыптастыру	7	1,584
Шетел валютасымен жасалған операциялар бойынша таза пайда	(6,351)	-
Операциялық активтер мен міндеттемелер өзгергенге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақшалай қаражат ағыны	442,804	669,895
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістер:		
Операциялық активтердің (көбеюі)/азаяуы:		
Дебиторлық берешек	341,533	(130,595)
Болашақ кезеңдердің шығыстары	(648)	(761)
Өзге салық активтері	(8,008)	(403)
Өзге активтер	6,752	(2,569)
Операциялық міндеттемелердің көбеюі/(азаяуы):		
Кредиторлық берешек	77,490	(38,949)
Өзге міндеттемелер	8,002	4,156
Салық салуға дейінгі операциялық қызметтен түскен ақшалай қаражат ағыны	867,925	500,774
Төленген табыс салығы	(146,012)	(154,786)
Салықты шегергендегі операциялық қызметтен түскен ақшалай қаражаттың таза ағыны	721,913	345,988
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ:		
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу	8	(11,030)
Инвестициялық қызметтен түскен ақшалай қаражаттың таза жылыстауы	(2,653)	(11,030)
ҚАРЖЫ ҚЫЗМЕТІНЕН ТҮСКЕН АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТТЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ:		
Төленген дивидендтер	12	(704,500)
Жал міндеттемелерін өтеу	9	(545)
Қаржы қызметінен түскен ақшалай қаражаттың таза жылыстауы	(567,890)	(704,500)
АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ПЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫНЫҢ ТАЗА КӨБЕЮІНІҢ/(АЗАЮЫНЫҢ) ЖИЫНЫ	151,370	(369,542)
Шетел валютасы бағамы өзгерісінің ақшалай қаражат пен оның баламаларына әсері	2,673	(242)
АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ, жылдың басында	6	741,748
АҚШАЛАЙ ҚАРАЖАТ ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ, жылдың аяғында	6	371,964

Топ басшылығы атынан:

Андрей Комарковский
Бас басқарушы

2020 жылғы 21 сәуір
Қазақстан, Алматы қаласы

Евгения Склярова
Бас бухгалтер

2020 жылғы 21 сәуір
Қазақстан, Алматы қаласы

9-33 беттердегі шоғырландырылған қаржы есептілігіне қатысты ескертулер — осы шоғырландырылған қаржы есептілігінің ажырамас бөлігі.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

1. Ұйым

«Марш (Страховые Брокеры)» ЖШС (бұдан әрі «Компания» деп аталады) — Қазақстан Республикасында 2000 жылғы наурызда тіркелген Жауапкершілігі шектеулі серіктестік. 2001 жылғы мамыр айында Компания қайта тіркеліп, «Марш» ЖШС атауын «Марш (Страховые Брокеры)» ЖШС атауына өзгертті. Компания қызметін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі реттейді. Компания өз қызметін 2001 жылғы 26 желтоқсандағы № 3 лицензияға, Қазақстан Республикасының Әділет министрлігі 2001 жылғы 3 мамырда берген № 31698-1910-ТОО заңды тұлғаны мемлекеттік қайта тіркеу туралы куәлікке сәйкес жүзеге асырады. Компанияның негізгі қызметі — қазақстандық және халықаралық компанияларға сақтандыру және қайта сақтандыру бойынша брокерлік және консалтингтік қызметтер көрсету.

Компания құрамына осы қаржы есептілігінің мақсаттары үшін шоғырландырылған келесі кәсіпорын да кіретін топтың (бұдан әрі «Топ» деп аталады) бас компаниясы болып табылады:

Атауы	Қызметін жүргізетін ел	Қатысу пайызы/дауыс берушілер пайызы (%)		Қызмет түрі
		2019 жыл	2018 жыл	
«Марш (Риск Консалтинг)» ЖШС	Қазақстан	99.9 %	99.9 %	Тәуекелдерді басқару бойынша консалтингтік қызметтер

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша «Марш (Риск Консалтинг)» ЖШС-тың жарғылық капиталының 0,1 %-ы «Марш энд МакЛеннан Компаниз Сервисез Б.В.» (Нидерланд) компаниясына тиесілі болған.

«Марш (Риск Консалтинг)» ЖШС 2008 жылғы 9 маусымда Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестік түрінде құрылды. «Марш (Риск Консалтинг)» ЖШС-тың негізгі қызметі — тәуекелдерді басқару бойынша сараптамалық және консалтингтік қызметтер көрсету.

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша Компания Нидерландта тіркелген «Марш энд МакЛеннан Компаниз Сервисез Б.В.» компаниясына тиесілі болған. 2015 жылғы 19 ақпанда «Марш (Иншуранс Сервисез) Лтд» компаниясының алдыңғы қатысушысы Компаниядағы өз үлесін табыстап, нәтижесінде «Марш энд МакЛеннан Компаниз Сервисез Б.В.» (бұдан әрі «Бас компания» деп аталады) Компанияның жалғыз иесіне айналды.

Әдеттегі қызметі барысында Top Marsh Group компанияларымен операциялар жасайды. Мұндай операцияларға брокерлік қызметтер, Бас компанияның басқаруы бойынша қызметтер және кеңес беру қызметтері кіреді (және онымен шектелмейді). 2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша Marsh Group компанияларының дебиторлық берешегі Топ активтерінің жалпы сомасының тиісінше 44.61% және 93.6 % құрады. 2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдардың Marsh Group қызметтері үшін есептелген брокерлік қызметтер бойынша комиссиялық табыстары брокерлік қызметтер бойынша жалпы комиссиялық табыстың тиісінше 73.88% және 69.51 % құрады. Сондықтан Marsh Group компаниясына қатысты активтер мен брокерлік қызметтер бойынша комиссиялық табыстың шоғырлануы бар. Байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша ақпарат 14-ескертуде ашып көрсетілген.

Топтың тіркелген кеңсесі мына мекенжайда орналасқан: 050020, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Митин көш., 17.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы) (басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша Компания қызметкерлерінің саны сәйкесінше, 17 және 16 адамды құрады.

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша еншілес кәсіпорын қызметкерлерінің саны 2 және 2 адамды құрады.

Осы шоғырландырылған қаржы есептілігін Топ басшылығы 2020 жылғы 21 сәуірде басып шығаруға бекітті.

2. Есеп саясатының негізгі принциптері

Сәйкестік туралы мәлімдеме

Осы шоғырландырылған қаржы есептілігі Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес әзірленген.

Осы шоғырландырылған қаржы есептілігі, басқасы көрсетілмесе, мың қазақстандық теңгемен (мың теңге) көрсетілген. Осы шоғырландырылған қаржы есептілігі тарихи құны бойынша есеп принциптеріне сәйкес әзірленген.

Тарихи құны әдетте тауарлар мен қызметтерге айырбас ретінде берілген сыйақының әділ құны негізінде анықталады.

Әділ құны активтерді сатудан алынуы тиіс болған немесе нарыққа қатысушылар арасындағы кәдімгі мәміле шеңберінде міндеттемелерді табыстау кезінде бағалау күні төленуі тиіс болған бағаны, ондай бағаның тікелей бақыланатын немесе бағалаудың басқа әдісін пайдаланып есептеу арқылы алынған болуы-болмауына тәуелсіз көрсетеді. Активтің немесе міндеттеменің әділ құнын бағалауда Топ нарыққа қатысушылар актив немесе міндеттеменің сипаттамаларын бағалау күні актив немесе міндеттеме құнын қалыптастыруда есепке алғанда осындай сипаттамаларды есепке алады.

Сонымен қатар қаржы есептілігін әзірлеу мақсаттарында әділ құнды бағалау әділ құнның иерархиясы негізінде (1, 2 немесе 3-деңгей) жіктеледі. Деңгейлер әділ құнды нарықтық деректер негізінде тікелей анықтау мүмкіндігіне сәйкес келеді және жалпы әділ құнды бағалау кезінде қолданылған бастапқы деректердің маңыздылығын көрсетеді:

- Деңгейдегі бастапқы деректер Топқа бағалау күні қолжетімді болған, түзетуді қажет етпейтін белсенді нарықтардағы бірдей активтердің немесе міндеттемелердің баға белгіленімдері болып табылады;
- Деңгейдегі бастапқы деректер 1 Деңгей үшін анықталған баға белгіленімдері емес, бірақ актив немесе міндеттеме үшін нарықта тікелей не жанама түрде бақыланатын баға белгіленімдері болып табылады; және
- Деңгейдегі бастапқы деректер актив немесе міндеттеме бойынша бақыланбайтын бастапқы деректер болып табылады.

Қолданыстағы валюта

Осы шоғырландырылған қаржы есептілігінің қолданыстағы валютасы қазақстандық теңге (теңге) болып саналады.

Үздіксіз қызмет принципі

Осы шоғырландырылған қаржы есептілігі Топ болашақта өз қызметін жалғастырады деген есеппен жасалған.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

Шоғырландыру принциптері

Осы шоғырландырылған қаржы есептілігі Компанияның және Компания бақылайтын компанияның (оның еншілес кәсіпорны) есептілігін қамтиды. Компания келесі жағдайларда бақыланатын болып саналады:

- кәсіпорынға — инвестициялар объектісіне қатысты өктем өкілеттіктері бар;
- кәсіпорын — инвестициялар объектісі қызметінің ауыспалы нәтижелері бойынша құқықтары бар/тәуекелдерді көтереді;
- ауыспалы нәтиже шамасына әсер ету мақсатында кәсіпорынға — инвестициялар объектісіне қатысты өктем өкілеттіктерін пайдалана алады.

Фактілер мен жағдайлар жоғарыда айтылған үш элементтің бірінде немесе бірнешеуінде өзгерістер болғанын көрсетсе, Компания инвестициялар объектісін бақылаудың онда бар-жоғын бағалайды.

Қажет болғанда еншілес кәсіпорынның қаржы есептілігіне олар қолданатын есеп саясатының принциптерін Топ қолданатын есеп саясатының принциптеріне сәйкес келтіру мақсатында өзгерістер енгізілді.

Шоғырландыру кезінде Топ ішіндегі операциялар мен есептеулер бойынша барлық қалдықтар, табыстар мен шығындар алынып тасталады.

Есеп саясатының негізгі ережелері төменде келтірілген.

Қаржы құралдары

Топ тиісті қаржы құралына қатысты шарт бойынша тарапы болғанда, қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері Топтың қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі. Топ есеп айырысқан күні қаржы активтерін және міндеттемелерін сатып алу мен іске асырудың тұрақты сипатын көрсетеді.

Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері бастапқыда әділ құны бойынша бағаланады. Қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін (пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінен басқа) сатып алуға немесе шығаруға тікелей байланысты транзакциялық шығындар бастапқы тану кезінде қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерінің әділ құнын тиісінше көбейтеді немесе азайтады. Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері мен қаржы міндеттемелерін сатып алуға тікелей қатысты транзакциялық шығындар, пайда мен залал және жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепте тікелей танылады.

Қаржы активтері

Топтың қаржы активтері тек ақшалай қаражат пен дебиторлық берешек түрінде берілген. Бұл қаржы активтері амортизацияланған құны бойынша бағаланады, өйткені олар шартта қарастырылған ақшалай қаражат ағындарын алуға арналған бизнес модельге сәйкес ұсталады, ал шарттық ақшалай қаражат ағындары тек негізгі сома мен пайыздар төлемдері болып табылады.

Топ қаржы активтерін тануды олар бойынша ақша ағынына шарттық құқықтары тоқтатылған немесе қаржы активін және тиісті тәуекелдер мен пайданы басқа тарапқа берген жағдайда ғана тоқтатады. Топ активке иелік етуден болған барлық негізгі тәуекелдер мен пайданы бермесе және сақтамаса, сондай-ақ берілген активті бақылауды жалғастырса, ол осы активте өз үлесін және тиісті сомаларды ықтимал төлеу бойынша онымен байланысты ықтимал міндеттемелерді көрсетуді жалғастырады. Топ берілген қаржы активіне иелік етуден болатын барлық дерлік тәуекелдер мен пайданы өзінде қалдырса, ол осы қаржы активін есепке алуды жалғастырады, ал табыстау кезінде алған қаражатты қамтамасыз етілген қарыз ретінде көрсетеді. Қаржы активін толық есептен шығарғанда активтің баланстық құны мен алынған және алуға тиесілі сыйақы сомасының арасындағы айырма, сонымен қатар басқа да жиынтық пайдада танылған және капиталға жинақталған жиынтық пайда немесе залал пайдаға немесе залалға жатады.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

**2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)**
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

Қаржы активін тану толық тоқтатылмаса (мысалы, Топ берілген активтің бір бөлігін сатып алу құқығын өзінде қалдырған жағдайда) Топ жалғасатын қатысу шеңберінде активті тану жалғасатын бөлігі мен тану тоқтатылған бөлігі арасында, активтер берілетін күнгі осы бөліктердің әділ құнының салыстырмалы мәндерін басшылыққа ала отырып, осы қаржы активінің алдыңғы баланстық құнын бөледі. Есептен шығарылатын бөлікке бөлінген баланстық құн мен есептен шығарылатын бөліктен алынған сыйақы сомасы арасындағы айырма, сонымен қатар басқа да жиынтық табыста танылған кез келген жинақталған оған бөлінген пайда немесе залал, пайдаға немесе залалға жатады. Басқа да жиынтық табыста танылған табыстар немесе шығындар ұстап қалатын және есептен шығарылатын бөліктердің әділ құнына пропорционал үлестіріледі.

Қаржы міндеттемелері

Топ қаржы міндеттемелерін олар өтелгенде, күші жойылғанда немесе олар бойынша талап ету мерзімі аяқталған жағдайда ғана тануды тоқтатады. Қолда бар қаржы міндеттемесі айтарлықтай ерекшеленетін жағдайларда сол кредитордың алдында басқа міндеттемеге алмастырылатын кезде немесе қолда бар міндеттеме талаптары айтарлықтай өзгеретін болса, мұндай алмастыру немесе өзгеру бастапқы міндеттемені есептен шығару және жаңа міндеттемені тану ретінде есепке алынады. Тануы тоқтатылатын қаржы міндеттемесінің баланстық құны және төленген немесе төлеуге тиесілі сыйақы арасындағы айырма пайдада немесе залалда танылады.

Ақшалай қаражат пен оның баламалары

Ақшалай қаражат пен оның баламалары үш айға дейінгі бастапқы өтеу мерзімі бар ағымдағы шоттардағы бос ақша қалдықтарын қамтиды.

Дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек күтілетін кредиттік залалдар бойынша резервті шегергендегі номиналды құны бойынша көрсетіледі. Топ өтеу құқығы төлеу мерзімдеріне ғана байланысты болып, шартсыз болғанда дебиторлық берешекті есепке алады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Топ амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ақшалай қаражат пен дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік залалдар (бұдан әрі «ККЗ» деп аталады) резервін таниды. ККЗ мөлшері тиісті қаржы құралын алғашқы таныған сәттен бастап кредиттік тәуекел деңгейіндегі өзгерісті көрсету үшін әр есеп беру күнінде қайта қаралады. Дебиторлық берешек үшін Топ әр уақытта бүкіл мерзімнің ККЗ-сын таниды.

Осы қаржы активтері бойынша ККЗ борышкерлерге тән және жалпы экономикалық жағдайдың факторларын есепке ала отырып түзетілген Топтың бұрын болған кредиттік залалдар тәжірибесіне негізделген бағалау резервтерінің матрицасы көмегімен, сонымен қатар есеп беру күніндегі ахуал бойынша жағдайлардың ағымдағы және болашақ бағыттарын бағалау, соның ішінде ақшаның уақытша құны (қолданылатын жерде) арқылы есептеледі. Топ барлық қаржы құралдары бойынша құнсызданудан болған пайданы немесе залалды баланстық құны залалдарды өтеуге арналған резервтер шоты арқылы тиісті түрде түзетілген пайда мен залал туралы есеп құрамында таниды.

Кредиттік құнсыздануды анықтау үшін Топ төмендегілерді есепке алады:

- борышкердің міндеттемелер бойынша, соның ішінде Топ алдындағы міндеттемелері бойынша толық көлемде төлем жасауы екіталай екенін көрсететін өзі әзірлеген немесе сыртқы көздерден алынған ақпарат;
- борышкер кредит берушілерге, соның ішінде Топқа өз міндеттемелері бойынша дефолт жариялауы; немесе
- борышкердің банкротқа ұшырау не басқа қаржылық қайта ұйымдастырылу ықтималдығы.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

Жоғарыда келтірілген талдауға қарамастан, Топ қаржы активінің мерзімі 90 күннен асып кеткенде дефолт болды деп есептейді.

Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер

Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер есептелген тозу мен амортизацияны шегергенде бастапқы құны бойынша есепке алынады.

Тозу мен амортизация активтерді пайдалы қолдану мерзімі ішінде есептен шығару мақсатында негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің бастапқы құны бойынша есептеледі. Тозу мен амортизация келесі орнатылған жыл сайынғы нормаларды қолданып, бірқалыпты есептен шығару әдісі негізінде есептеледі:

Компьютерлік жабдық	25–33 %
Жиһаз және басқа негізгі құралдар	7–33 %
Автокөлік	20 %
Материалдық емес активтер	10 %

Капиталдандыру талаптарына сәйкес келмесе, ағымдағы және күрделі жөндеу бойынша шығындар операциялық шығындармен бірге олардың орын алған кезеңінде пайда мен залал және басқа да жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің баланстық құны олардың өтелетін құнынан асу-аспауы әр есеп беру күні бағаланады. Өтелетін құны — сату және оны пайдалану құндылығы бойынша шығындарды шегергенде әділ құнның ең үлкен мәні. Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің баланстық құны олардың өтелетін құнынан асқан жағдайда, Топ негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің баланстық құнын олардың өтелетін құнына дейін азайтады, мұндай азайту тиісті кезеңде танылып, операциялық шығындарға қосылады. Құнсызданудан болған залал көрсетілгеннен кейін активтердің қайта есептелген баланстық құнын қалған пайдалы қолдану мерзімі ішінде біркелкі үлестіру мақсатында негізгі құралдар мен материалдық емес активтер бойынша тозу мен амортизация кейінгі кезеңдерде қалдық құнды (егер ондай болжанатын болса) шегере отырып түзетіледі.

Жалдау

Компания жалға алушы ретінде

Компания келісімшарттың тұтасымен немесе оның жекелеген құрамдас бөліктерімен оның жасалу кезеңінде жалдау болып табылатындығына баға береді. Компания активті пайдалану құқығы мен жалға алушы болып табылатын барлық жалдау шарттары бойынша жалдау міндеттемесі түрінде таниды, қысқа мерзімді жалдауды (12 айға немесе одан аз мерзімге жалдау ретінде айқындалады) және активтерді төмен құны бойынша жалдауды қоспағанда (мысалы, жалдау шарттары) жабдықтар, дербес компьютерлер, кеңсе жиһазы). Осы жалдау бойынша Компания жалдау төлемдерін жалдау мерзімі ішінде сызықтық негізде операциялық шығындар ретінде таниды, егер шығындарды бөлудің басқа әдісі уақыт өткен сайын жалданған активтерден экономикалық пайда бөлуге жақынырақ болмаса.

Тиісті жалдау міндеттемесі бастапқыда жалдау төлемдерінің ағымдағы құны бойынша бағаланады, жалдау төлемдері оның жалдау күнінде төленбеген жалда көрсетілген мөлшерлеме бойынша шегерілген. Егер бұл мөлшерлемені анықтау мүмкін болмаса, Компания қосымша қарыз қаражаттарын тарту мөлшерлемесін қолданады.

Жалдау міндеттемесін өлшеуге кіретін жалдау төлемдеріне мыналар кіреді:

- дебиторлық берешек үшін кез келген ынталандыру төлемдерін есептемегенде, тіркелген жалдау төлемдері (айтарлықтай тіркелген төлемдерді қоса);
- Егер жалдау мерзімі жалдауды тоқтату мүмкіндігінің орындалуын көрсетсе, жалдауды тоқтатқаны үшін айыппұл төлеу.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

**2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)**
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

Жалгерлік міндеттеме қаржылық жағдай туралы есепте бөлек жол түрінде ұсынылған.

Жалдаудың басталу күнінен кейін жалдау міндеттемесі жалдау міндеттемесі бойынша сыйақы мөлшерінің баланстық құнын (тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып) ұлғайту және баланстық құнын төленген жалдау төлемдерінің сомасына азайту арқылы өлшенеді.

Компания жалдау міндеттемелерін қайта бағалайды (және пайдалану құқығындағы тиісті активке тиісті түзетулер енгізеді):

- Жалдау мерзімі өзгерді немесе елеулі оқиға немесе өзгеріс сатып алу опционын бағалауды өзгертуге әкелген жағдайларда пайда болды, бұл жағдайда жалдау міндеттемесі қайта қаралған лизинг төлемдерін дисконттау арқылы қайта қарастырылған жалдау төлемдерін қайта есептеу арқылы қайта қаралады;
- Жалдау түрлендірілген және жалдаудың өзгеруі жеке жалдау ретінде ескерілмейді, бұл жағдайда жалдау міндеттемесі өзгертілген жалдау төлемдерінің мөлшерін дисконттау арқылы өзгертілген жалдау төлемдерінің мөлшерлемесін қолдана отырып, өзгертілген жалдау төлемдерінің мөлшерін дисконттау арқылы өзгертіледі.

Пайдалану құқығы түріндегі активтер тиісті жалдау міндеттемелерін бастапқы жалдау ақысын, жалдау төлемдері жалдау күшіне енген күнге дейін немесе алынған лизингтік төлемдер мен бастапқы тікелей шығындарды шегеріп тастауды қамтиды. Кейіннен олар жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған шығындарды шегеріп тарихи құны бойынша бағаланады.

Пайдалану құқығы түріндегі активтер қаржылық жағдай туралы жеке есепте жеке жол түрінде ұсынылған.

Ұйым 36 (IAS) ХҚЕС-ты активті пайдалану құқығы түрінде құнсызданғанын анықтау үшін қолданады және жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар саясатында сипатталғандай анықталған құнсызданудан болған шығындарды ескереді.

Салық салу

Пайдаға салынатын салық бойынша шығындар төлеуге есептелген ағымдағы салық пен кейінге қалдырылған салық қосындысы болып табылады.

Ағымдағы салық

Төлеуге есептелген ағымдағы салық сомасы бір жылдағы салық салынатын пайда мөлшерінен анықталады. Салық салынатын пайда салық салынатын немесе басқа есептік кезеңдерде салық салу мақсаттарында шегерілетін табыс немесе шығындар баптарының себебінен пайда мен залал және басқа да жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген пайдадан өзгешеленеді, сонымен қатар салық салынбайтын немесе салық салу мақсаттарында шегерілмейтін баптарды қамтымайды. Топтың ағымдағы салық бойынша міндеттемелері есептік кезең аяқталғанға дейін заңнамамен күшіне енгізілген салық салу мөлшерлемесін пайдаланып есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық шоғырландырылған қаржы есептілігінде көрсетілген активтер мен міндеттемелердің баланстық құны және салық салынатын пайданы есептегенде қолданылатын салық есебінің тиісті деректері арасындағы уақытша айырмашылыққа қатысты танылады. Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері әдетте салық салынатын барлық уақытша айырмашылықтарды есепке алып көрсетіледі. Кейінге қалдырылған салық активтері болашақта салық салынатын пайда туындауының үлкен ықтималдығы жағдайында барлық шегерілетін мезгілдік айырмаларды есепке алып, осы мезгілдік айырмаларды пайдалану үшін көрсетіледі. Мезгілдік айырмалар гудвилге байланысты болса немесе салық салынатын пайдаға да, бухгалтерлік пайдаға да әсер етпейтін мәмілелер (бизнесті біріктіру жөніндегі мәмілелерден басқа) шеңберіндегі басқа активтер мен міндеттемелерді бастапқы тану салдарынан туындайтын болса, салық активтері мен міндеттемелері шоғырландырылған қаржы есептілігінде берілмейді.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

**2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)**
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әр есептік кезең соңында қайта қаралады және ол болашақта осы активтерді толық немесе ішінара пайдалануға жеткілікті салық салынатын пайданың туындау ықтималдығы бұдан әрі жоғары болмаған жағдайда азаяды.

Кейінге қалдырылған пайдаға салынатын салық бойынша активтер мен міндеттемелер есеп беру күнінде заңнамамен бекітілген немесе бекітілді деуге болатын және салық активін жүзеге асыру немесе міндеттемелерді өтеу кезеңінде тиісінше күшінде болады деп саналатын салық салу мөлшерлемесі мен салық заңнамасын пайдалана отырып есептеледі. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелерін бағалау есеп берілген күндегі ахуал бойынша Топтың активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын өтеу және орнын толтыру әдістеріне қатысты болжамдарының салықтық салдарын көрсетеді.

Болашақ кезеңдердің табыстары

Брокерлік қызметтер көрсетілгенге дейін алынған сыйақы Топтың қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есебінде кейін сақтандыру шартының мерзімі ішінде қызмет көрсетуіне қарай жүйелі және оңтайлы негізде пайда мен залалға жатқызылып, шарттық міндеттеме (келешек кезеңдердің табыстары) ретінде көрсетіледі.

Резервтер

Алдағы шығындардың резервтері Топтың өткен оқиғалар салдарынан туындаған міндеттемелері (заңды немесе ұйғарынды) болған кезде және Топ бұл міндеттемелерді өтеуге тиіс болу ықтималдығы жоғары болғанда және мұндай міндеттемелердің мөлшерін жеткілікті дәрежеде дәл бағалау мүмкін болған жағдайда есепте көрсетіледі.

Резерв ретінде танылған сома осы міндеттемелерге тән тәуекелдер мен белгісіздіктерді есепке ала отырып, есеп беру күні анықталған міндеттемелерді өтеуге қажетті соманың ең жақсы бағасы болып табылады. Алдағы шығындардың резерв шамасы міндеттемелерді өтеу бойынша болжалды ақша ағындары негізінде есептелсе, онда алдағы шығындардың резерві осындай ақша ағындарының дисконтталған құны ретінде анықталады (егер уақыт бойынша ақша құны өзгеруінің әсері елеулі болса).

Міндеттемелерді өтеуге қажетті төлемдерді жартылай немесе толықтай үшінші тарап өтейді деп күтілсе, өтемді алуға толық сенімді болу шартымен және осы дебиторлық берешекті сенімді бағалау мүмкіндігі болған жағдайда тиісті дебиторлық берешек актив ретінде көрсетіледі.

Шартты міндеттемелер мен активтер

Шартты міндеттемелер қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте танылмайды, бірақ оларды өтеу нәтижесіндегі қаражат жылыстауы екіталай болған жағдайларды қоспағанда, шоғырландырылған қаржы есептілігінде мәлімдеме ашып көрсетіледі.

Шартты актив қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте танылмайды, бірақ экономикалық пайда түсуінің мүмкіндігі жоғары болған кезде шоғырландырылған қаржы есептілігінде мәлімдеме ашып көрсетіледі.

Жарғылық капитал

Жарғылық капитал бастапқы құны бойынша көрсетіледі.

Пайданы бөлу олар жарияланған кезеңде капиталдың азаюы ретінде танылады. Есеп беру күнінен кейін жарияланған пайданы бөлу Халықаралық бухгалтерлік есеп стандарты ХҚЕС (IAS) 10 «Есеп беру күнінен кейінгі оқиға» талаптарына сәйкес есеп беру күнінен кейінгі оқиға ретінде қарастырылады және олар туралы ақпарат тиісті түрде ашылады.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

Зейнетақылық және жеңілдіктер бойынша басқа да міндеттемелер

Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес зейнетақы төлемдерінің белгілі бір пайызы зейнетақы қорына аудару үшін персоналдың жалпы төлемдерінен ұсталып қалады, бұл ретте еңбекақы бойынша шығындардың мұндай бөлігі қызметкерден ұсталып қалып, қызметкердің атынан зейнетақы қорына аударылады. Мұндай шығындар қызметкерлерге төленетін тиісті төлемдер жатқызылатын кезеңде танылады. Зейнетке шыққанда барлық зейнетақы төлемдерін қызметкер таңдаған зейнетақы қоры жүргізеді. Топта Қазақстан Республикасының зейнетақы жүйесіне қатысудан басқа зейнетақымен қамсыздандырудың қосымша үлгілері жоқ. Оған қоса Топта қызметкерге зейнетке шыққаннан кейін берілетін жеңілдіктер немесе есептеу қажет берілетін өзге елеулі жеңілдіктер жоқ.

Табыстарды тану

Брокерлік және кеңес беру қызметтері бойынша комиссиялық табыстар есептеу әдісі арқылы көрсетіледі. Басқа табыстар тиісті операциялар аяқталғаннан кейін немесе қызметтер көрсетілуіне қарай пайда мен залал және басқа да жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі. Шығындар есептеу әдісі бойынша танылады.

Брокерлік қызметтерден түсетін комиссиялық табыс

Брокерлік қызметтерден түсетін комиссиялық табыс делдалдық қызметтерден түсетін комиссиялық төлем түріндегі сыйақы болып табылады. Комиссиялық сыйақы мөлшерлемесі әртүрлі болады және бірқатар факторға, соның ішінде ұсынылатын сақтандыру немесе қайта сақтандыру өтемінің түріне, таңдалған сақтандырушыға немесе қайта сақтандырушыға, сонымен қатар брокердің клиентпен келіссөздер жүргізу қабілетіне байланысты болады. Брокерлік келісімдердің көпшілігі үшін сақтандыру полисін орналастыруға әкелетін қызметтер орындалуы тиіс міндеттеменің бірі болып саналады.

«Байланысты келісімдерге» қатысты сыйақы олардың салыстырмалы әділ құны негізінде орындалатын жекелеген міндеттемелер арасында бөлінеді. Полисті орналастырудан түскен табыс әдетте полис күшіне енген күні Топ ұсынатын қызметтерді бақылау клиентке тапсырылғанда және клиент оны қабылдағанда танылады.

Кеңес беру қызметтерінен түсетін комиссиялық табыс

Кеңес беру қызметтерінен түсетін комиссиялық табыс клиенттердің кеңес беру үшін төлейтін комиссиялық төлемдері болып табылады. Бақылау клиенттерге уақыт өте келе берілетіндіктен, кеңес беру жобалары әдетте уақыт өте танылатын орындалуы тиіс бір міндеттемеден тұрады. Табыс әдетте жобаны аяқтаған кезде жұмсалатын жалпы есептелген уақытқа қатысты күні жұмсалған уақытты пайдаланып, уақыт өте келе танылады. Жұмсалған сағаттар көрсетілген қызметтер болып табылады, соған сәйкес бақылаудың клиентке өткенін анық көрсетеді.

Басқа кірістер

Компания қызметкерлерді пул арқылы сақтандырудың жеке бағдарламасына қатысады. Пул - жеке сақтандыру тәуекелдерінің бір бөлігін қайта сақтандыруға мүмкіндік беретін құрал. Пулда орналастырылған сақтандыру шарттары оң нәтижелі болды, нәтижесінде 2019 жылы қатысушы компаниялар арасында төленген сақтандыру сыйлықақыларының мөлшеріне қарай оң айырма бөлінді, оның 11,809 мың теңге мөлшерін Компания анықтады.

Сондай-ақ, елдегі төтенше жағдайлар кезінде үзіліссіз байланысты қамтамасыз ету үшін Компания бас компаниядан екі спутниктік телефонды алды, олар басқа кірістер ретінде капиталдандырылды.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

Шетел валютасымен жасалатын операциялар

Топтың шоғырландырылған қаржы есептілігі Топ жұмыс істейтін негізгі экономикалық орта валютасымен берілген. Шоғырландырылған қаржы есептілігін әзірлегенде Топтың қолданыстағы валютасында көрсетілмеген ақша активтері мен міндеттемелері (шетел валюталары) есеп беру күніндегі тиісті спот бағамдар бойынша ауыстырылады. Қолданыстағы валютадан өзгеше валюталармен жасалатын операциялар мәміле жасалған күні басымдыққа ие айырбас бағамы бойынша есепке алынады. Осы мәмілелер нәтижесінде болған пайда мен залал шетел валютасымен жасалған операциялар бойынша таза пайдаға немесе залалға қосылады.

Айырбас бағамы

Төменде Топтың шоғырландырылған қаржы есептілігін әзірлегенде қолданған есеп беру күніндегі айырбас бағамы берілген:

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Теңге/АҚШ доллары	382.59	384.20
Теңге/Еуро	429.00	439.37
Теңге/Фунт стерлинг	503.41	488.13

3. Жаңа және қайта қаралған халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарын (ХҚЕС) қолдану

Шоғырландырылған қаржы есептілігіне әсер ететін стандарттар

Төменде берілген жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелер алғаш рет ағымдағы кезеңде қолданылып, осы шоғырландырылған қаржы есептілігіндегі қаржы көрсеткіштеріне әсер етті.

- ХҚЕС 16 «Жалдау»;
- ХҚЕСТК 23 «Пайда салығын есептеу ережелеріне қатысты белгісіздік» ;
- ХҚЕС 9 түзетулер «Теріс өтеумен алдын ала төлеу ерекшеліктері»;
- ХҚЕС-ті жыл сайын жетілдіру, 2015–2017 жылдар аралығы.

ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» бастапқы қолдану әсері

Осы жылы Компания 16 Жалдау ХҚЕС-ті қолданды (ҚЕХСК 2016 жылдың қаңтарында шығарылған), ол 2019 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге жарамды.

ХҚЕС 16 жалдауды есепке алуға жаңа немесе өзгертілген талаптарды енгізеді. Стандарт қысқа мерзімді жалдау мен жалдау шарттарын қоспағанда, негізгі активтің құны төмен болып табылатын активтерді пайдалану құқығы мен жалдау міндеттемесі түрінде тануды талап ететін операциялық және қаржылық жалдау арасындағы айырмашылықты жою арқылы жалдауды есепке алуға айтарлықтай өзгерістер енгізеді. Жалға алушының есепке алуынан айырмашылығы, лизинг берушінің бухгалтерлік есебі іс жүзінде өзгеріссіз қалды. 16 ХҚЕС (IFRS) қабылдаудың Компанияның жеке қаржылық есебіне әсері төменде сипатталған.

2019 жылдың 1 қаңтары Компания үшін 16 ХҚЕС-ның бастапқы қолдану күні.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

**2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)**
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

Жалдаудың жаңа анықтамасының әсері

Компания 16 ХҚЕС-ке көшу аясында ұсынылған практикалық шараның артықшылығын пайдаланды, бұл келісімшарттың өзін білдіретінін немесе жалдау шарттарын қамтитындығын қайтадан анықтауға мүмкіндік бермейді. Тиісінше, 2019 жылдың 1 қаңтарына дейін жасалған немесе өзгертілген жалдау анықтамасы, сәйкесінше 17 ХҚЕС (IAS) және 4 ХҚЕСТК (IFRIC) жалдау келісімшарты бойынша бұрынғыша қолданыла береді.

Жалдау анықтамасындағы өзгеріс ең алдымен бақылау ұғымына қатысты. 16 ҚХЕС (IFRS) жалдау және қызмет көрсету келісімшарттарының арасындағы айырмашылық клиенттің анықталған активті пайдалануды басқаратындығына негізделген. Бұл ХҚЕС (IAS) 17 және IAS ХҚЕСТК 4 «тәуекелдер мен пайдаларға» баса назар аударумен сәйкес келеді. Компания 16 ХҚЕС-тегі жалдау анықтамасын және оған қатысты басшылықты 2019 жылдың 1 қаңтарынан бұрын жасалған немесе өзгертілген барлық жалдау шарттарына қолданды. 16 ҚХЕС (IFRS) алғашқы қолданылуына дайындық барысында Компания енгізу жобасын жүзеге асырды.

Жалға алушылардың есебіне әсері

Операциялық жалдау: 16 ҚХЕС (IAS) 17 (IAS) ХҚЕС-қа сәйкес бұрын операциялық жалдау ретінде жіктелген жалдау бойынша есепке алу қағидаттарын өзгертті (баланста ескеріледі).

16 ҚХЕС (IFRS) барлық жалдау үшін қолданған кезде (төменде көрсетілгеннен басқа), Компания:

- а) Активті пайдалану құқығы және жалдау міндеттемесі түрінде қаржылық жағдай туралы жеке есепте таниды. Ауысу кезіндегі жалдау міндеттемелері бастапқы қолдану күнінде - 2019 жылдың 1 қаңтарында қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдалана отырып дисконтталған жалдау төлемдерінің дисконтталған құны бойынша бағаланды. 16 ҚХЕС (IFRS) қолданылатын жалдау шарты 2019 жылдың 26 қарашасында жасалды. Осылайша, 2019 жылғы 1 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания 42,017 мың теңге сомасындағы активтерді пайдалану құқығы түрінде және 42,017 мың теңге мөлшерінде жалдау міндеттемесімен таныды. Пайдалану құқығы түріндегі актив бастапқыда жалдау міндеттемелеріне сәйкес бастапқы құны бойынша танылды, өйткені Компания бұрын операциялық жалдау ретінде жіктелген келісімшарттарға жеңілдетілген тәсілді қолданды;
- б) Пайда немесе залал және басқа жиынтық кіріс туралы бөлек есепте амортизация мен амортизациялық шығыстар ретінде пайдалану құқығы түріндегі активтің амортизациясын және «Жалпы және әкімшілік шығыстар» бойынша жалдау міндеттемелері бойынша сыйақыларды таниды;
- в) Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы жеке есепте негізгі бөлікті (қаржы қызметінде ұсынылған) және пайыздарды (операциялық қызметте көрсетілген) өтеуге бөлінген ақшаның жалпы сомасы бөледі.

ХҚЕС сәйкес активтерді құнсыздану үшін пайдалану құқығы түрінде бағалау 36 IAS Халықаралық стандартына сәйкес жүзеге асырылады.

Қаржылық жалдау: Қаржылық жалдау бойынша алынған 16 ХҚЕС (IAS) және 17 (IAS) ХҚЕС арасындағы негізгі айырмашылық жалға алушы жалға берушіге ұсынған қалдық құнының кепілдігін өлшеу болып табылады. 16 ҚХЕС сәйкес Компания жалдау міндеттемесі ретінде 17 IAS Халықаралық стандартына сәйкес кепілдеменің максималды сомасын емес, кепілдеменің қалдық құнына сәйкес төленуі тиіс соманы таниды. Бұл өзгеріс Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер еткен жоқ.

Жалға берушілердің жалдау есебіне әсері

ХҚЕС (IFRS) 16 лизинг берушінің жалдау шарттарын қалай есепке алатындығын айтарлықтай өзгертпейді. 16 ХҚЕС-қа сәйкес жалға беруші жалдауды операциялық немесе қаржылық ретінде жіктеуді жалғастырады және әр жалдауды бөлек алады. Алайда, 16 ХҚЕС (IFRS) ақпаратты ашып көрсетуге қойылатын талаптарды өзгертеді және кеңейтеді, атап айтқанда жалға беруші жалданған активтердегі қалдық қатысуымен байланысты тәуекелдерді қалай басқарады.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

**2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)**
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

Аралықтағы жалға беруші 16 ХҚЕС-на сәйкес, негізгі жалдау келісімшарты мен қосалқы жалдау келісімшартын екі бөлек келісімшарт ретінде қарастырады. Аралықтағы жалға беруші қосалқы жалдау келісімшартын негізгі келісімшартқа байланысты (базалық активке сілтеме жасау жолымен емес, 17 (IAS) ХҚЕС-ында болғандай) активті пайдалану құқығы нысаны негізінде қаржылық немесе операциялық ретінде жіктеуі тиіс.

Бұл өзгеріс Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер еткен жоқ.

16 ХҚЕС-тың қолданудың әсері

2019 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша бағалау Компания 42,017 мың теңге мөлшерінде активті пайдалану құқығы түрінде және 42,017 мың теңге сомасында тиісті жалдау міндеттемесі түрінде танығанын көрсетеді. Пайда немесе залал және басқа жиынтық кіріс туралы бөлек есепте жалдау бойынша шығыстар «Жалпы және әкімшілік шығыстар» құрамында көрсетіледі. 2019 жылғы 1 желтоқсандағы қаржы жағдайы туралы шоғырландырылған есепте танылған, жалдау бойынша міндеттемелерге қолданылатын жалға алушының қосымша қарызына мөлшерлеме 13.40% құрайды.

23 ҚХЕСТК «Табыс салығын есептеу ережелеріне қатысты белгісіздік»

ХҚЕСТК 23 салық салынатын салықты есептеу ережелеріне қатысты белгісіздік болған кезде бухгалтерлік салық жағдайын қалай анықтау керектігін түсіндіреді. Түсіндіру Компаниядан талап етеді:

- әр белгісіз салық жағдайын жеке немесе басқа анықталмаған салық позицияларымен бірге бағалау керек пе, жоқ па деген шешім қабылданады
- салық органының табыс салығы бойынша декларацияны беру кезінде қолданған немесе пайдалануды ұсынған ұйымның салықтық емес режимімен келісетіндігінің жоғары ықтималдығының бар-жоғы бағаланады
- егер ықтималдығы жоғары болса, Компания өзінің салықтық жағдайын кіріс салығы бойынша декларацияны беру кезінде пайдаланылған немесе жоспарланған салық тәртібіне сәйкес анықтайды.
- Компания пайдаланылған немесе жоспарланған табыс салығы бойынша декларацияны беру кезінде, егер ықтималдығы жоғары болса, өзінің есептік салықтық жағдайын салық тәртібіне байланысты анықтайды;
- Компания өзінің есептік салықтық жағдайын анықтауда жоғары ықтималдық болмаса, белгісіздік әсерін көрсетуі керек.

ХҚЕСТК мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етілген, 2020 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдерге қолданылады. Ұйымдар IFRIC ретроспективті түрде қолдана алады (егер мүмкін болса, соңғы ақпаратты пайдаланбай) немесе салыстырмалы ақпаратты қайта есептеместен өзгертілген ретроспективті әдісті қолдана алады.

Осы IFRIC қолдану Компанияның жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпеді.

9 ХҚЕС «Ықтимал теріс компенсациясы бар мерзімінен бұрын өтеу шарттары» түзетулері

Түзетулер «негізделген қосымша қарау» терминін қолданудың жағымсыз салдарын жояды. Түзетулер шартты мерзімінен бұрын бұзған тарап шартты мерзімінен бұрын бұзған тарап шарттың мерзімінен бұрын бұзылғаны үшін өтемақы алатын мерзімінен бұрын өтеу мүмкіндігі бар қаржы активі белгілі шарттарға сәйкес актив ретінде қарастырылуы мүмкін, келісім-шартта қарастырылған ақша сомасы тек негізгі сомаға төленетін төлемдер болып саналады борыш және қарыздың негізгі сомасының өтелмеген бөлігі бойынша сыйақы.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

**2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)**
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

Сонымен қатар, ҚЕХСК міндеттемелерді тануды тоқтатпайтын жағдайларды өзгерту немесе қаржылық міндеттемелерді ауыстыру туралы есепті қарастырды және осы мәселе бойынша екі тармақты «Қорытынды жасау негізі» бөліміне енгізді. Осы мәтінде ХҚЕСК осындай жағдайларда бухгалтерлік есеп қаржылық активті өзгерту кезіндегідей болады деген қорытындыға келді. Егер жалпы қаржылық жағдай туралы есептік құн өзгерсе, бұл пайда немесе залал туралы жеке есепте дереу танылуға әкеледі.

Түзетулер ретроспективті түрде 2020 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдерге қолданылады, мерзімінен бұрын қабылдауға рұқсат етіледі. Түзетулердің алғашқы қолданылу күніне байланысты 9-ХҚЕС (IFRS) алғашқы қолдану күніне арнайы өтпелі ережелер қолданылады.

Осы түзетулерді қолдану Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер еткен жоқ.

2015-2017 жылдар кезеңіндегі жыл сайынғы ХҚЕС жетілдіру

ХҚЕС бойынша жыл сайынғы жетілдіру, 2015-2017 жж бірнеше стандарттарға түзетулер енгізеді:

- 3 ҚЕХС-қа (IFRS) енгізілген түзетулер компания бірлескен операция болып табылатын бизнесті бақылауға алған кезде, ұйым бірлескен операциялардағы бұрын болған қатысу үлестерін қайта бағалайтындығын түсіндіреді. 11 ҚЕХС-қа (IFRS) енгізілген түзетулер, ұйым бизнесті құрайтын бірлескен қызметке бірлескен бақылауды алған кезде, бірлескен операциялардағы бұрын болған қатысу үлестерін қайта бағаламайтындығын түсіндіреді.
- 12 ҚЕХС-қа (IAS) енгізілген түзетулер Компания бөлінетін және бөлінбеген пайдаға қолданылатын салық ставкасына қарамастан пайда мен залалдағы дивидендтердің салық салдарларын мойындауы керек екендігін түсіндіреді.
- ҚЕХС (IAS) 23-ке енгізілген түзетулер, егер қандай-да бір несие байланысты активті мақсатты пайдалануға немесе сатуға дайын болғаннан кейін өтелмеген болса, онда жалпы мақсаттағы қарыз қаражаттары үшін капиталдандыру мөлшерлемесін есептеу кезінде мұндай қарыз қарыз қаражаттарына кіретіндігін түсіндіреді.

Барлық түзетулер жылдық кезеңдер үшін 2020 жылдың 1 қаңтарынан ерте басталады.

Осы түзетулерді қолдану Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер еткен жоқ.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген ХҚЕС

Компания шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген келесі жаңа және қайта қаралған ҚЕХС қолданбаған:

- 1 ХҚЕС (IAS) және 8 (IAS) ХҚЕС-қа түзетулер, нақтылықты анықтау;
- ХҚЕС Тұжырымдамалық негізіне сілтемелер түзету.

1 ХҚЕС (IAS) және 8 (IAS) ХҚЕС-қа түзетулер «Нақтылықты анықтау»

Түзетулер негізгі анықтаманы өзгертпестен «маңыздылық» ұғымын түсінуді жеңілдетуге арналған.

Жаңартылған анықтаманың құрамына материалдық емес ақпараттармен бірге «ақпаратты жабу» түсінігі қосылды.

Пайдаланушылар үшін ақпараттың «маңыздылығы» шегі «әсер етуі мүмкін» деңгейден «әсер етуі мүмкін» деңгейіне дейін өсті.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы) (басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

8 «Есеп саясаты, бухгалтерлік есеп бағалауларындағы өзгерістер және қателер» IAS 8 ұсынылған маңыздылық анықтамасы 1 Қаржы есептілігін ұсыну IAS Халықаралық стандартына сілтемемен ауыстырылды. ҚХЕСК басқа стандарттар мен тұжырымдамалық негіздерге түзетулер енгізді, онда маңыздылық анықтамасына сілтемелер бар немесе осы терминді оны зерттеуді қамтамасыз ету үшін пайдаланады.

Түзетулер 2020 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді және перспективалы түрде қолданылады. Ертерек пайдалануға рұқсат етілген. Компания басшылығы бұл түзетулерді қолдану Компанияның жеке қаржылық есептілігіне әсер етеді деп күтпейді.

ХҚЕС-тегі Тұжырымдамалық негіздерге түзетулер

2018 жылғы 29 наурызда жарияланғаннан кейін күшіне енген қайта қаралған Тұжырымдамалық шеңбермен бірге ХҚЕСК тұжырымдамалық негізге сілтемелерге түзетулер енгізді. Құжатта ХҚЕС (IFRS) 2, ХҚЕС (IFRS) 3, ХҚЕС (IFRS) 6, ХҚЕС (IFRS) 14, ХҚЕС (IAS) 1, ХҚЕС (IAS) 8, ХҚЕС (IAS) 34, ХҚЕС (IAS) 37, ХҚЕС (IAS) 38, КЕХСТК (IFRIC) 12, КЕХСТК (IFRIC) 19, КЕХСТК (IFRIC) 20, КЕХСТК (IFRIC) 22 и ПКР (SIC) 32 түзетулер бар.

Алайда, барлық түзетулер сілтемелер мен дәйексөздер туралы ережелерді қайта қаралған тұжырымдамалық негізге қатысты етіп жаңарта бермейді. Кейбір ережелер Концепцияның қай нұсқасына сілтеме жасайтынын көрсету үшін ғана жаңартылады (КЕХСТК 2001 жылы қабылданған КЕХСТК, КЕХСТК 2010 немесе жаңа редакцияланған 2018 тұжырымдамасы) немесе стандарттағы анықтамалардың жаңа анықтамалармен жаңартылмағандығын көрсету үшін, қайта қарастырылған Тұжырымдамалық негізде әзірленді.

Іс жүзінде жаңартулар енгізілген түзетулер мерзімінен бұрын қабылдауға рұқсат етілген, 2020 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді.

Компания басшылығы болашақта ХҚЕС-на басқа түзетулерді қолдану Компанияның жеке қаржылық есептілігіне әсер етеді деп күтпейді.

4. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Еңбекақы бойынша шығындар	331,293	274,805
Бас компанияның басқару қызметтері үшін төленетін комиссия	71,318	66,415
Кәсіби қызметтер	47,443	37,817
Жал бойынша шығындар	15,485	16,891
Іссапар шығындары	15,778	11,895
Көлік қызметтері	10,120	9,021
Тозу және амортизация	7,886	6,036
Оқуға және конференцияларға кететін шығындар	3,471	3,954
Мүлікті және жауапкершілікті сақтандыру	2,592	2,370
Байланысқа кететін шығындар	2,473	2,960
Коммуналдық қызметтер	2,378	2,249
Банк комиссиялары	1,732	1,539
Пошталық және курьерлік қызметтер	1,333	1,331
Пайыздық шығын	862	-
Өкілдік ету шығындары	748	853
Салықтар, пайдаға салынатын салықты қоспағанда	602	13
Басқасы	18,883	17,090
	534,397	455,239

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

5. Табыс салығы

Топ өз қызметін жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының салық заңнамасы талаптарына (ХҚЕС-тен өзгешеленуі мүмкін) сәйкес орындалатын салық есебі деректерінің негізінде ағымдағы кезеңге салық бойынша есептеулер жасайды.

Шығындардың кейбір түрлері салық салу мақсаттары үшін ескерілмейтіндіктен, сондай-ақ салық салынбайтын табыс бар болғандықтан, Топта үнемі белгілі бір салық айырмасы болып тұрады.

Кейінге қалдырылған салық қаржы есептілігінің мақсаттарында анықталатын активтер мен міндеттемелердің ағымдағы құны және салық салу мақсаттарында анықталатын сома арасындағы мезгілдік айырмалардан болған таза салықтық әсерді көрсетеді. 2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша мезгілдік айырмалар негізінен табыс пен шығынды есептеудің түрлі әдістеріне, сондай-ақ кейбір активтердің есептік құнына байланысты.

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша кейінге қалдырылған салық активтері төмендегілерді қамтыды:

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Есептелген шығындар	19,268	17,582
Пайдалану құқығы және жалдау міндеттемесі нысанындағы актив	129	-
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер	(384)	(634)
Таза кейінге қалдырылған салық активтері	19,013	16,948

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша танылмаған кейінге қалдырылған салық активі тиісінше 1,156 мың теңге және 1,008 мың теңге болды.

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдардың салықтарды төлеу бойынша шығындары мен бухгалтерлік есеп бойынша табысы арасындағы қатынас төмендегідей болды:

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Салық салуға дейінгі пайда	442,990	662,275
20% белгіленген мөлшерлеме бойынша табыс салығы	88,598	132,455
Салық салынатын пайданы анықтауда шығыстардың әсері	42,818	13,475
Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтеріндегі өзгеріс	148	1,008
Табыс салығы бойынша шығыс	131,564	146,938

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыс	133,629	147,508
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша үнем	(2,065)	(570)
Табыс салығы бойынша шығыс	131,564	146,938

Кейінге қалдырылған салық активтерінің қозғалысы:

	2019 жыл	2018 жыл
Жыл басындағы таза кейінге қалдырылған салық активтері	16,948	16,378
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша үнем	2,065	570
Жыл аяғындағы таза кейінге қалдырылған салық активтері	19,013	16,948

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

6. Ақшалай қаражат пен оның баламалары

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Банктегі ағымдағы шоттардағы ақша (теңге)	70,340	371,964
Банктегі ағымдағы шоттардағы ақша (шетел валютасы)	455,667	-
	526,007	371,964

7. Дебиторлық берешек

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Дебиторлық берешек	88,549	425,208
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервтер шегерілгенде	(254)	(1,975)
	88,295	423,233

Құнсыздануға арналған резерв бұрын болған дефолт тәжірибесі мен экономикалық жағдайдың болашақ перспективаларын есепке алып, бүкіл мерзімдегі ККЗ-ға тең сомамен бағаланады. Ағымдағы кезеңде бағалау әдістерінде қандай да бір өзгеріс болған жоқ. Бұрын болған тәжірибе клиенттердің әртүрлі сегменттері үшін залал модельдері арасында айтарлықтай өзгешелік көрсетпегендіктен, мерзімінен өткен күндерге негізделген залалға арналған резерв бұдан әрі әртүрлі сегменттер үшін өзгешеленбейді.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша мерзімі 90 күннен артық кешіктірілген дебиторлық берешектің баланстық құны және күтілетін кредиттік залалға арналған тиісті резерв тиісінше 10,102 мың теңгені және 187 мың теңгені құрады.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша мерзімі 90 күннен артық кешіктірілген дебиторлық берешектің баланстық құны және күтілетін кредиттік залалға арналған тиісті резерв тиісінше 36,268 мың теңгені және 1,609 мың теңгені құрады.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша Марш Тобы компанияларының мерзімінен 90 күн және одан көп кешіктірілген дебиторлық берешегінің баланстық құны 9,412 мың теңгені құрады. Басшылық бұл сома толық төленеді деп санайды, себебі мұндай берешек тарих бойынша 6–12 ай ішінде төленеді.

2018 жылғы 31 желтоқсандағы ахуал бойынша Марш Тобы компанияларының мерзімінен 90 күн және одан көп кешіктірілген дебиторлық берешегінің баланстық құны 27,455 мың теңгені құрады. Басшылық бұл сома толық төленеді деп санайды, себебі мұндай берешек тарих бойынша 6–12 ай ішінде төленеді.

Құнсыздануға арналған резерв пен дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік залалға арналған резервтің қозғалысы туралы ақпарат төменде берілген:

	Дебиторлық берешек бойынша құнсыздануға арналған резерв
2018 жылғы 1 қаңтар	351
ХҚЕС (IFRS) 9 стандартын қолданудың әсері	40
ХҚЕС (IFRS) 9 стандартына сәйкес қайта есептелген бастапқы сальдо	391
Күтілетін кредиттік шығындар бойынша резервті қалпына қалыптастыру	1,584
2018 жылғы 31 желтоқсан	1,975
Күтілетін кредиттік залалдар бойынша резервтерді қайта құру	(1,721)
2019 жылғы 31 желтоқсан	254

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

8. Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер

	Кеңсе жабдығы және компьютерлік жабдық	Автокөлік	Материалдық емес активтер	Барлығы
Бастапқы құны бойынша				
2017 жылғы 31 желтоқсан	33,304	22,103	2,201	57,608
Сатып алу	11,030	-	-	11,030
Есептен шығару	(8,025)	-	-	(8,025)
2018 жылғы 31 желтоқсан	36,309	22,103	2,201	60,613
Сатып алу	2,653	-	-	2,653
Есептен шығару	(548)	-	-	(548)
2019 жылғы 31 желтоқсан	38,414	22,103	2,201	62,718
Жинақталған тозу мен амортизация				
2017 жылғы 31 желтоқсан	25,792	11,898	219	37,909
Бір жылға есептелгені	3,335	2,481	220	6,036
Есептен шығару	(8,025)	-	-	(8,025)
2018 жылғы 31 желтоқсан	21,102	14,379	439	35,920
Бір жылға есептелгені	3,985	2,481	220	6,686
Есептен шығару	(548)	-	-	(548)
2019 жылғы 31 желтоқсан	24,539	16,860	659	42,058
Таза баланстық құн				
2018 жылғы 31 желтоқсан	15,207	7,724	1,762	24,693
2019 жылғы 31 желтоқсан	13,875	5,243	1,542	20,660

9. Пайдалану құқығындағы актив және міндеттемелер

Компанияның жалдау келісімшарты кеңсені жалға алуға жатады.

Құны	Кеңсе
2018 жылғы 31 желтоқсан	-
ХҚЕС (IFRS) 16 стандартын қолдану аясында пайдалану құқығындағы активтерді тану (Қосымша 3)	42,017
2019 жылғы 31 желтоқсан	42,017
Жинақталған амортизация	
2018 жылғы 31 желтоқсан	-
Бір жылға есептелгені	1,200
2019 жылғы 31 желтоқсан	1,200
Таза баланстық құн	
2018 жылғы 31 желтоқсан	-
2019 жылғы 31 желтоқсан	40,817

2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл іші жалдау міндеттемелері бойынша пайыздық шығындар 862 мың теңгені құрады. Берілген шығындар пайда мен шығын және өзге жиынтық кіріс туралы жеке есебінің жалпы және әкімшілік шығындардың құрамында қамтылған (Қосымша 4).

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы) (басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

2019 жылдың 31 желтоқсанындағы ахуалы бойынша жалдау төлемдерінің таза ең төменгі келтірілген құнымен бірге, болашақ жалдау төлемдерінің ең төменгі сомасы төмендегі кестеде көрсетілген:

Жалдаудың ең төменгі төлемдері	
Бір жылға дейін	16,891
Бір жылдан үш жылға дейін	33,804
Барлық жалдаудың ең төменгі төлемдері	50,695
Жеңілдік әсерін шегергенде	(9,223)
Жалдау төлемдерінің таза ең төменгі келтірілген құны	41,472
Қысқа мерзімді бөлігін шегергенде	(15,299)
Жалдау бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелер	26,173

Төменде жалдау міндеттемелерінің өзгерістері бойынша мәліметтер келтірілген:

	2019 г.
1 қаңтардағы ахуал бойынша	-
ХҚЕС (IFRS) 16 стандартын қолдану аясында жалдау бойынша міндеттемелерді тану (Қосымша 3)	42,017
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	(545)
Пайыздық шығындар	862
Төленген пайыздар	(862)
31 желтоқсандағы ахуал бойынша	41,472

2019 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл іші жалдау бойынша міндеттемелердің ақша ағындары 1,407 мың теңгені құрады, соның ішінде 545 мың теңге ақшалай қаражаттың қозғалысы туралы шоғырландырылған есепте қаржылық қызмет құрамында ұсынылған.

10. Кредиторлық берешек

	31 желтоқсан, 2019	31 желтоқсан, 2018
Marsh тобы	80,867	2,082
Басқасы	-	99
	80,867	2,181

11. Өзге міндеттемелер

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Басқа қаржы міндеттемелері:		
Аудит қызметтері бойынша берешек	13,328	14,224
Салық кеңесшілерінің қызметтері бойынша берешек	4,246	4,262
	17,574	18,486
Басқа қаржы емес міндеттемелер:		
Есептелген бонус	69,784	68,836
Демалыстар бойынша резерв	8,997	589
Алынған аванстар	-	442
	78,781	69,867
Басқа міндеттемелер жиынтығы	96,355	88,353

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

12. Жарғылық капитал

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша Компанияның жарғылық капиталы бекітіліп, 202,000 мың теңге және 10,000 мың теңге сәйкесінше төленді. Компанияның жалғыз меншік иесі — Нидерландта тіркелген «Марш энд МакЛеннан Компаниз Сервисез Б.В.» компаниясы. 2019 жылы меншікті капиталға қатысты жаңа нормативтік талаптарды орындау мақсатында жалғыз қатысушыға Компанияға 2019 жылға дейін есептелген бөлінбеген пайданы 192,000 мың теңге мөлшерінде жарғылық капиталға аударуға рұқсат етілді.

2019 және 2018 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдарға Топ тиісінше 567,345 мың теңге және 704,500 мың теңге көлеміндегі дивидендтерді жариялады және төледі.

13. Шартты қаржы міндеттемелері

Күрделі қаржы шығындары бойынша міндеттемелер

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша Топтың күрделі қаржы шығындары бойынша елеулі міндеттемелері болған жоқ.

Сот қуынымдары

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар ішінде Топқа қуыным берілген жоқ. Басшылық Топқа елеулі залал келмейді деп есептейді, сондықтан шоғырландырылған қаржы есептілігінде резервтер қарастырылмаған.

Салық заңнамасы

Қазақстан Республикасының коммерциялық, атап айтқанда салық заңнамасында бірнеше түсіндірмесі болуы мүмкін ережелердің болуына байланысты. Сонымен қатар салық органдарының компания қызметінің мәселелері бойынша еркін пайымдау жасау тәжірибесіне байланысты қауіп бар. Салық органдары Басшылық тарапынан Топтың қызметіне қатысты заңнаманы түсінуге негізделген қандай да бір нақты іс-әрекетті даулаған жағдайда, оның нәтижесі қосымша салық, айыппұл және өсімпұл төлемдеріне әкелуі мүмкін.

Топ Басшылығы барлық қажетті салықтық төлемдер жасалғанына сенімді, сондықтан шоғырландырылған қаржы есептілігінде резервтер қарастырылмаған.

Салық органдарының салық кезеңі жабылғаннан кейін бес жыл ішінде салық төлемдерінің дұрыстығын тексеруге құқығы бар.

2018 жылы бейрезиденттер бойынша айналым шектен асып кеткендіктен, Топ 2018 жылғы желтоқсанда бейрезиденттер бойынша ҚҚС төлеуші ретінде тіркелді.

Операциялық орта

Қазақстан Республикасы сияқты дамушы елдердің нарықтары дамыған нарықтардан өзгешеленетін экономикалық, саяси, әлеуметтік, соттық және заңнамалық тәуекелдерге ұшырауы мүмкін. Қазақстан Республикасында бизнес жүргізуді реттеуші заңдар мен нормативтік актілер тез өзгертілуі мүмкін, оларды еркін түсіндіру мүмкіндігі бар. Қазақстан Республикасының болашақ даму бағыты негізінен мемлекеттің салықтық және ақшалай-кредиттік саясатына, қабылданатын заңдар мен нормативтік актілерге, сондай-ақ елдегі саяси жағдайдың өзгерістеріне байланысты.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

**2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)**
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

Қазақстан Республикасы мұнай және газды үлкен көлемде өндіруші және экспорттаушы ел болғандықтан, әлемдік нарықтағы мұнай мен газ бағасының өзгерістері Қазақстан Республикасының экономикасына айрықша әсерін тигізеді. 2019 жылдың соңғы тоқсанында энергия ресурстарының бағасы едәуір төмендеді, бұл экспорттық түсімнің едәуір азаюына және теңгенің негізгі шетел валюталарына қатысты елеулі құнсыздануына әкеліп соқты.

Сонымен қатар, 2020 жылдың басында жаңа коронавирус (COVID-19) бүкіл әлемде тез тарала бастады, бұл Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДСҰ) 2020 жылдың наурызында пандемия жариялауына әкелді. Көптеген елдердің COVID-19 таралуын тежеу жөніндегі қабылдаған шаралары көптеген компаниялар үшін операциялық қиындықтарға алып келеді және әлемдік қаржы нарықтарына айтарлықтай әсер етеді. Жағдай жедел қарқынмен дамып келе жатқандықтан, COVID-19 экономиканың әртүрлі салаларындағы көптеген компаниялардың қызметіне айтарлықтай әсер етуі мүмкін, оның ішінде өндірісті тоқтата тұру немесе жабу, жеткізілім тізбегінің үзілуі, персонал карантині, сұраныстың төмендеуі және қаржыландыруды алу қиындықтарымен байланысты операциялардың үзілуімен шектелмейді. Сонымен қатар, Компания әлемдік экономикаға және негізгі қаржы нарықтарына теріс әсер етуі салдарынан COVID-19 одан да үлкен әсеріне тап болуы мүмкін. Компанияның қызметіне COVID-19-ның едәуір әсері көбінесе вирустың ғаламдық және қазақстандық экономикаға әсер ету ұзақтығына және таралуына байланысты болады.

Топ Басшылығы ағымдағы жағдайдың өзгерістерін бақылап отырады және жақын болашақта Топ бизнесінің тұрақтылығын сақтау және оны дамыту үшін дәл қазіргі жағдайларда қажет деп санайтын шараларды қолданады. Алайда Басшылық бағаның әрі қарай өзгеруін және оның Топтың қаржы жағдайына тигізуі мүмкін әсерін дәл бағалай алмайды.

14. Байланысты тараптармен жасалатын операциялар

Байланысты тараптар немесе байланысты тараптармен жасалатын операциялар ХҚЕС (IAS) 24 «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету» стандартында берілген анықтамаға сәйкес мыналарды қамтиды:

Директорлар мен негізгі басшылықтың басқа мүшелеріне сыйақы беру жолы төмендегідей:

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл		2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	
	Байланысты тараптармен жасалатын операциялар	Қаржы есептілігі баптарына сәйкес санат бойынша жиынтығы	Байланысты тараптармен жасалатын операциялар	Қаржы есептілігі баптарына сәйкес санат бойынша жиынтығы
Негізгі басқарушы персоналға сыйақы беру:	90,257	331,293	73,711	274,805
- қызметкерлердің еңбекақысы және басқа да қысқа мерзімді сыйақылары	90,257		73,711	

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша байланысты тараптармен жасалатын Топ операциялары бойынша қалдықтар төменде берілген:

	2019 жылғы 31 желтоқсан		2018 жылғы 31 желтоқсан	
	Байланысты тараптармен баланстар	Қаржы есептілігі баптарына сәйкес санат бойынша жиынтығы	Байланысты тараптармен баланстар	Қаржы есептілігі баптарына сәйкес санат бойынша жиынтығы
Дебиторлық берешек	39,386	88,295	396,161	423,233
- жалпы бақылаудағы компаниялар	39,386		396,161	
Кредиторлық берешек	80,867	80,867	2,082	2,181
- жалпы бақылаудағы компаниялар	80,867		2,082	

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдардың пайда мен залал және басқа да жиынтық табыс туралы шоғырландырылған есебінде байланысты тараптармен жасалатын операциялар бойынша туындаған келесі сомалар көрсетілді:

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл		2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	
	Байланысты тараптармен жасалатын операциялар	Қаржы есептілігі баптарына сәйкес санат бойынша жиынтығы	Байланысты тараптармен жасалатын операциялар	Қаржы есептілігі баптарына сәйкес санат бойынша жиынтығы
Брокерлік қызметтер бойынша комиссиялық табыстар	706,056	955,700	747,715	1,075,646
- жалпы бақылаудағы компаниялар	706,056		747,715	
Басқа табыстар	13,104	13,615	-	-
- жалпы бақылаудағы компаниялар	13,104		-	
Еңбекақы бойынша шығындарды шегергендегі жалпы және әкімшілік шығындар	71,318	203,104	66,415	180,434
- бас компания	71,318		66,415	

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша, брокерлік қызметтері бойынша комиссиялық кірістер 951,495 мың теңге және 1,075,646 мың теңгені құрады. 2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша, кеңес беру қызметтері бойынша комиссиялық кірістер 4,205 мың теңге және нөл теңгені құрады.

15. Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құны активті сатудан алынуы тиіс болған немесе бағалау күні нарыққа қатысушылар арасындағы кәдімгі мәміле шеңберінде міндеттемелерді табыстау кезінде төленуі тиіс болған бағаны ескеріп анықталады. Басшылық қаржы активтері мен міндеттемелерінің әділ құны осы активтер мен міндеттемелердің қысқа мерзімділігіне байланысты шамамен олардың баланстық құнына сәйкес келеді деп санайды. Топтың әділ құны бойынша қандай да бір қаржы активі мен міндеттемесі жоқ, сондықтан әділ құны иерархиясы берілмеген.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

16. Капиталды басқару

Топ қарыз ақша мен капитал қатынасын оңтайландыру арқылы қатысушылардың пайдасын барынша арттыра отырып, жақын болашақта қызметін жалғастыру үшін капиталды басқарады.

Топ капиталының құрылымы төленген жарғы капиталы мен бөлінбеген пайда кіретін қатысушы капиталынан тұрады және ол қатысушы капиталындағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте ашып көрсетіледі.

Капитал құрылымын Топ Басшылығы жарты жылда бір рет қарайды. Осындай қарау кезінде Басшылық, әсіресе, капитал құнын және әр капитал класына байланысты тәуекелдерді талдайды. Басшылықтың ұсыныстары негізінде Топ бөлінген пайданы төлеу, жарғылық капиталды көбейту, қосымша қарыз ақша тарту немесе қолданыстағы кредиттерді өтеу арқылы капитал құрылымын түзетеді.

17. Тәуекелдерді басқару саясаты

Тәуекелдерді басқару Топ қызметінде маңызды рөл атқарады. Топтың қызметіне тән негізгі тәуекелдерге мыналар жатады:

- Операциялық тәуекел;
- Кредиттік тәуекел;
- Өтімділік тәуекелі; және
- Нарықтық тәуекел.

Әрекетті және тиімді тәуекелдерді басқару саясатын қамтамасыз ету үшін Топ негізгі мақсаты Топты бар тәуекелдерден қорғап, жоспарланған көрсеткіштерге жетуге мүмкіндік беру болып табылатын тәуекелдерді басқарудың негізгі принциптерін белгіледі. Берілген принциптерді Топ келесі тәуекелдерді басқарғанда пайдаланады:

Операциялық тәуекел

Топ жүйенің тиімсіздігі немесе ішкі процестердің, жүйелердің бұзылуы, адам факторының болуы немесе қандай да бір сыртқы жағымсыз фактордың әсері салдарынан залал шегу арқылы операциялық тәуекелге ұшырауы мүмкін.

Топтың тәуекелдерді басқару саясаты тиісті шектеулер мен бақылауды белгілеу үшін осы тәуекелді айқындау және талдау ескерілетіндей әзірленген.

Кредиттік тәуекел

Топ оның ақшалай қаражат пен баламаларынан және дебиторлық берешектен басқа қаржы активтері болмауына байланысты кредиттік тәуекелге ұшырамайды.

Әрі қарай мойындалған халықаралық рейтингтік агенттікті немесе ішкі рейтингіні пайдаланып бағаланған 2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша кредиттік рейтингілерге сай Топтың қаржы активтерінің жіктелуі берілген:

	BBB	BBB-	Кредиттік рейтинг берілмеген	2019 жылғы 31 желтоқсан Жиынтығы
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	-	526,007	-	526,007
Дебиторлық берешек	52,504	-	35,791	88,295
	BBB	BBB-	Кредиттік рейтинг берілмеген	2018 жылғы 31 желтоқсан Жиынтығы
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	-	371,964	-	371,964
Дебиторлық берешек	398,136	12,523	12,574	423,233

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

Топтың қызмет аясы жалпы алғанда қаржы құралдарына қатысты туындайтын кредиттік тәуекелге бейім. Топтың кредиттік тәуекелі Қазақстан Республикасында шоғырланған.

Келесі кестеде құнсызданған активтердің, сондай-ақ мерзімі кешіктірілген берешектің туындау уақыты бойынша құнсыздану залалына дейін жіктелетін құнсызданбаған активтердің баланстық құны берілген:

	Коллективтік негізде бағаланатын қаржы активтері					Құнсыз-данған қаржы активтері	Күтілетін кредиттік залалдар бойынша резерв	2019 жылғы 31 желтоқсан Жиынтығы
	Ағымдағы активтер	3 айға дейін	6 ай – 3–6 ай	1 жыл – 1 жыл	1 жылдан астам			
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	526,007	-	-	-	-	-	-	526,007
Дебиторлық берешек	49,003	29,444	9,412	690	-	-	(254)	88,295
	Қаржы активтері, мерзімі өткен, бірақ құнсызданбаған							
	Ағымдағы құнсызданбаған активтер	3 айға дейін	6 ай – 3–6 ай	1 жыл – 1 жыл	1 жылдан астам	Құнсыз-данған қаржы активтері	Құнсыздану дан болған залалға арналған резерв	2018 жылғы 31 желтоқсан Жиынтығы
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	371,964	-	-	-	-	-	-	371,964
Дебиторлық берешек	295,671	93,269	15,653	778	19,179	658	(1,975)	423,233

Географиялық шоғырландыру

Топ заңнама нормаларындағы өзгерістерге байланысты тәуекелге бақылау жүргізеді және оның Топ қызметіне әсерін бағалайды. Бұл тәсіл Топқа Қазақстан Республикасындағы инвестициялық климаттың өзгеруінен болуы мүмкін залалды барынша азайтуға мүмкіндік береді.

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша Топтың Қазақстаннан тыс дебиторлық берешегінің шоғырлануы тиісінше 59.2% және 93.6% құрады.

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша Топтың Қазақстаннан тыс кредиторлық берешегінің шоғырлануы тиісінше 100% және 95.5%, құрады.

Топтың дебиторлық және кредиторлық берешектен басқа барлық қаржы активтері мен міндеттемелері Қазақстанда орналасқан.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі — нақты төлеу мерзімі келгенде қаржы құралдарына байланысты міндеттемелерді өтеу үшін қаражат алу кезінде қиындықтар туындау тәуекелі.

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық міндеттемелер 80,867 мың теңге сомасындағы қысқа мерзімді міндеттемелерден, 17,574 мың теңге сомасындағы өзге қаржы міндеттемелерден және 12 айдан аз өтеу мерзімімен 15,299 мың теңге жалдау міндеттемелерінен және бір жылдан үш жылға дейінгі мерзімге 26,173 мың теңгеден тұрды. 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, қаржылық міндеттемелер 2,181 мың теңге мөлшеріндегі қысқа мерзімді міндеттемелерден, 18,486 мың теңге өзге қаржы міндеттемелерден тұрды.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

**2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)**
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанындағы ахуал бойынша Топтың өтімділік тәуекелінің туындауына әкелуі мүмкін елеулі қаржы міндеттемелері болған жоқ.

Нарықтық тәуекел

Нарықтық тәуекелге пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі, валюталық тәуекел және Топ ұшырауы мүмкін басқа да баға тәуекелдері кіреді. 2018 жылмен салыстырғанда 2019 жылы Топта осы тәуекелдердің құрамы мен оларды бағалау және басқару әдістерінде өзгерістер болған жоқ.

Топ қаражат тартпайтындықтан және пайыз есептелетін кредиттері болмағандықтан, пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекеліне ұшырамайды.

Топ Басшылығы Топ пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі бойынша елеулі тәуекелге және ақша ағындарына қатысты тиісті тәуекелге ұшырамайды деп есептейді. Басшылық Топтың қаржы қызметінің ағымдағы нәтижелерін бақылайды, пайыздық мөлшерлеменің өзгеруіне қатысты Топтың осалдығын және оның Топ пайдасына әсерін бағалайды.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел валюталардың айырбас бағамының өзгеруіне байланысты қаржы құралы құнының өзгеру тәуекелін білдіреді. Топтың қаржы жағдайы және ақша ағындары шетел валюталарының айырбас бағамының құбылуы әсеріне ұшырауға бейім.

Топ валюталық тәуекелді айырбас бағамының құбылуына және басқа да макроэкономикалық индикаторларға жүйелі түрде мониторинг жүргізу арқылы ашық валюталық позицияны қадағалау жолымен басқарады.

Топтың валюталық тәуекелінің деңгейі туралы ақпарат төменде берілген:

	Теңге	АҚШ доллары 1 АҚШ доллары = 382.59 теңге	Еуро 1 Еуро = 429.00 теңг е	Фунт стерлинг 1 Фунт = 503.41 теңге	2019 жылғы 31 желтоқсан Барлығы
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ:					
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	70,340	437,945	17,722	-	526,007
Дебиторлық берешек	35,791	36,961	15,543	-	88,295
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІНІҢ ЖИЫНТЫҒЫ	106,131	474,906	33,265	-	614,302
ҚАРЖЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ:					
Кредиторлық берешек	-	26,840	4,326	49,701	80,867
Жалдау бойынша міндеттемелер	41,472	-	-	-	41,472
Басқа қаржы міндеттемелер	17,574	-	-	-	17,574
ҚАРЖЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІНІҢ ЖИЫНТЫҒЫ	59,046	26,840	4,326	49,701	139,913
АШЫҚ БАЛАНСТЫҚ ПОЗИЦИЯ	47,085	448,066	28,939	(49,701)	474,389

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

	Теңге	АҚШ доллары 1 АҚШ доллары = 384.20 теңге	Еуро 1 Еуро = 439.37 теңге	Фунт стерлинг 1 Фунт = 488.13 теңге	2018 жылғы 31 желтоқсан Барлығы
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ:					
Ақшалай қаражат пен оның баламалары	371,964	-	-	-	371,964
Дебиторлық берешек	24,597	381,342	15,633	1,661	423,233
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІНІҢ ЖИЙНТЫҒЫ	396,561	381,342	15,633	1,661	795,197
ҚАРЖЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІ:					
Кредиторлық берешек	99	2,082	-	-	2,181
Басқа қаржы міндеттемелер	18,486	-	-	-	18,486
ҚАРЖЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕРІНІҢ ЖИЙНТЫҒЫ	18,585	2,082	-	-	20,667
АШЫҚ БАЛАНСТЫҚ ПОЗИЦИЯ	377,976	379,260	15,633	1,661	774,530

Валюталық тәуекелге сезімталдықты талдау

Төмендегі кестеде АҚШ доллары мен еуро бағамының теңгеге қатысты көтерілуі мен түсуіне Топ сезімталдығының талдауы берілген. Берілген сезімталдық деңгейі Топтың негізгі басқарушы персоналы үшін валюталық тәуекелдер туралы есептер жасағанда Топ ішінде қолданылады және Топ басшылығының валюта бағамдарының ықтимал өзгерістерін бағалауы болып табылады. Сезімталдықты талдауда айырбастағанда 2019 және 2018 жылдардың 31 желтоқсанында +20/-20 %-ға өзгертілген бағамдар қолданылатын кезең соңында болған шетел валютасындағы сомалар ғана қамтылған.

	2019 жылғы 31 желтоқсан		2018 жылғы 31 желтоқсан	
	теңге/ АҚШ доллары +20%	теңге/ АҚШ доллары -20%	теңге/ АҚШ доллары +20%	теңге/ АҚШ доллары -20%
Пайдаға не залалға және қатысушы капиталына әсері	89,613	(89,613)	75,852	(75,852)
	2019 жылғы 31 желтоқсан		2018 жылғы 31 желтоқсан	
	теңге/еуро +20%	теңге/еуро -20%	теңге/еуро +20%	теңге/еуро -20%
Пайдаға не залалға және қатысушы капиталына әсері	5,788	(5,788)	3,127	(3,127)

Баға тәуекелі

Топ үлестік құнды қағаздарға салынған қаржыға қатысты баға тәуекеліне ұшырамайды, себебі ол осы құралдармен сауда операцияларын жүргізбейді.

18. ЕСЕПТІК КЕЗЕҢ АЯҚТАЛҒАННАН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Жалға алынған орын иесінің өзгеруіне байланысты басқарманың жалдау шарты 2020 жылы қаңтарда тоқтатылды және басшылық Компанияның нақты мекен-жайы өзгергенін хабарлады.

2020 жылғы наурызда мұнайдың әлемдік бағасы күрт 40% -ға төмендеді, бұл теңгенің негізгі валюталарға шұғыл құлдырауына әкелді.

«Марш (Страховые Брокеры)» Жауапкершілігі Шектеулі Серіктестігі

**2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл іші
Шоғырландырылған Қаржы Есептілігіне Ескертулер (Жалғасы)**
(басқасы көрсетілмесе, мың Қазақстандық теңгемен)

2020 жылдың басында жаңа коронавирус (COVID-19) бүкіл әлемде тез тарала бастады, бұл Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (ДДСҰ) 2020 жылдың наурызында пандемия жариялауына әкелді. Көптеген елдердің COVID-19 таралуын тежеу жөніндегі қабылдаған шаралары көптеген компаниялар үшін операциялық қиындықтарға алып келеді және әлемдік қаржы нарықтарына айтарлықтай әсер етеді. Жағдай жедел қарқынмен дамып келе жатқандықтан, COVID-19 экономиканың әртүрлі салаларындағы көптеген компаниялардың қызметіне айтарлықтай әсер етуі мүмкін, оның ішінде өндірісті тоқтата тұру немесе жабу, жеткізілім тізбегінің үзілуі, персонал карантині, сұраныстың төмендеуі және қаржыландыруды алу қиындықтарымен байланысты операциялардың үзілуімен шектелмейді. Сонымен қатар, Компания әлемдік экономикаға және негізгі қаржы нарықтарына теріс әсер етуі салдарынан COVID-19 одан да үлкен әсеріне тап болуы мүмкін. Компанияның қызметіне COVID-19-ның едәуір әсері көбінесе вирустың ғаламдық және қазақстандық экономикаға әсер ету ұзақтығына және таралуына байланысты болады.